

תוכנית ההכרעה: המפתח לשלום נמצא בימין

מודל "שתי המדינות" הביא את ישראל למבוי סתום: ייאוש מאפשרות סיום הסכסוך ופנייה ל"ניהול" שלו כגזרת-גורל אכזרית ונצחית. האלטרנטיבה תלויה בנכונות של החברה הישראלית להגיע להכרעה, שעיקרה ההבנה שאין מקום בארץ ישראל לשתי תנועות לאומיות סותרות

"אי-שפיות", אומר פתגם מפורסם שרגילים לייחס לאלברט איינשטיין, "היא לעשות אותו דבר פעם אחר פעם ולצפות לתוצאות שונות". במציאות חיינו הפוליטיים נדמה שאי-השפיות קבעה את מקומה. השמאל הישראלי חוזר שוב ושוב על פתרונות "פשוטים ובטוחים" לסיום הסכסוך הישראלי-ערבי, ושוב ושוב אנחנו זוכים לחזות בכישלון פתרונות אלו ובחוסר התוחלת שבהם. אם לא נעשה דבר, הניסיונות הללו ימשיכו לעד לנוע ולהניע תקוות שווא וחלומות בהקיץ. הגיע הזמן לומר די, לשבור את הפרדיגמה ולמצוא את המוצא הראוי לדרך הזו שנדמה שאין לה סוף.

בבסיס הצעתי המונחת כאן לפניכם שינוי של מאה ושמונים מעלות ממה שהורגלנו לחשוב בעשורים האחרונים. חשיבה מחדש מחייבת אומץ, אבל דומה שאין ברירה. רוב ככל התוכניות המדיניות, משמאל ומימין, שהועלו בשנים האחרונות, מעניקות "פתרונות" שמנציחים את הסכסוך ומביאים את כולנו להמשיך ולנהל אותו עוד מאה שנה. תוכנית ההכרעה המוצגת כאן, לעומת זאת, מכילה פתרון אמיתי, וחשוב מכך – אפשרי ומעשי, לסיום הסכסוך ולבואו של שלום אמת.

תוכנית זו נבדלת מאחרות בכך שהיא מתמודדת עם עיקר הבעיה; נוגעת באומץ בשורש הסכסוך, ובשורש הכישלון, בעבר ובעתיד, של כל "הפתרונות המדיניים". אין זה משנה איזו מפה ישרטטו הוגי התוכניות המדיניות למיניהן – גם במה שמכונה

ח"כ בצלאל סמוטריץ', עורך דין, מכהן בכנסת מטעם מפלגת "האיחוד הלאומי – תקומה" בסיעת "הבית היהודי"

"ימין", שהרי לשרון הייתה מפה, לאולמרט הייתה מפה, ואולי גם לנתניהו יש מפה – שלום לא יהיה כאן כל עוד תיוותר על כנה תפיסת המוצא שנגזר על הארץ הזו להכיל בקרבה שני קולקטיבים בעלי שאיפות לאומיות סותרות. אם כך הדבר, גם נכדינו ונינינו ייאלצו להמשיך לחיות על החרב.

בעמודים הבאים אני פורש את "תוכנית ההכרעה" – פתרון מקיף, כולל, לא תמים אבל אופטימי, כזה שאינו מקל ראש בקשיים אך מלווה באמונה תמה. אמונה בצור ישראל, בצדקת דרכנו ובשייכותנו הבלעדית לארץ מולדתנו; אמונה בכוח לעמוד איתן אל מול כל טענה שתערער אמונה זו, ואמונה ביכולת שלנו להפעיל את הגבורה הנצרכת כדי להכריע במערכה הכבדה הזו.

גילוי נאות לפני שמתחילים:

אני אדם מאמין. מאמין בקדוש ברוך הוא, באהבתו לעם ישראל ובהשגחתו עליו. מאמין בתורה שהזהירה מפני הגלות והבטיחה את הגאולה. מאמין בדברי הנביאים שחזו את החורבן, ולא פחות מכך את הבניין המחודש שאנחנו זוכים לראות קורם עור וגידים לעינינו. מאמין שמדינת ישראל היא ראשית צמיחת גאולתנו, התגשמות נבואות התורה וחזיונות הנביאים.

אני מאמין בקשר החי שבין עם ישראל לארץ ישראל, בייעוד ובשליחות של עם ישראל לעולם כולו ובחיוניותה של ארץ ישראל למימוש השליחות הזו. אני מאמין שאין זה מקרה שארץ ישראל משגשגת ופורחת דווקא אחרי שעם ישראל שב אליה – אחרי דורות רבים של עזובה.

אני מאמין שכמיהת הדורות כולם אל הארץ הזו, והביטחון שנושב אליה, הם הכוח המניע העמוק ביותר של תהליכי שיבת ציון שהובילו להקמת מדינת ישראל.

ובכל זאת, במאמר שלפניכם לא תמצאו שום דבר שמתבסס על האמונה הזו. המאמר הזה איננו מניפסט דתי-אמוני אלא תוכנית ריאלית, גאופוליטית ואסטרטגית. התוכנית היא פרי ניתוח של המציאות ושל שורשיה, ובתשתיתה הנחות יסוד עובדתיות, היסטוריות, דמוקרטיות, ביטחוניות ומדיניות, המובילות לפתרון שלמיטב שיפוטי הוא היחיד שהינו בעל היתכנות מציאותית – בוודאי בהשוואה לכל הפתרונות המוצעים חדשות לבקרים.

המסמך הוא תוכנית ריאלית – אבל הוא משתלב היטב עם תפיסתי האמונית. מי שרוצה יכול לראות בו פתרון מדיני ותו לא; מי שמעדיף, מוזמן לראות בו מפגש בין אמונה לריאליזם, בין חזון למציאות.

רקע

במשך למעלה ממאה שנות ציונות נאלץ העם היהודי לנהל מאבק על עצם זכות קיומו כריבון במדינתו המתחדשת בארץ ישראל.

המאבק הקיומי הזה לובש צורה ופושט צורה, מורכב ממערכות רבות, ורווי, ברוך ה', ניצחונות. אולם עד היום הוא טרם הוכרע. עד היום יש בקרב יושבי הארץ הזו כאלה שמסרבים להכיר בזכותה של מדינת ישראל להתקיים כמדינתו של העם היהודי, וממשיכים כל העת לחתור תחת עצם קיומה ותחת זהותה היהודית. בעשורים האחרונים המאבק הזה מתנהל בעיקר במה שמכונה "הזירה הפלשתינית" עם ערביי יהודה ושומרון, שאומנם חותרים להקמת מדינה ערבית בגבולות 67 אך מעולם לא הסתירו שמדובר רק בתחנה בדרך למטרה האמיתית: השיבה לחיפה, ליפו, לרמלה ולטבריה, והקמת מדינה ערבית על חורבותיה של מדינת ישראל. לכך הם מחנכים את ילדיהם בבית, בבתי הספר, בקייטנות ובמחנות הקיץ, ואיש אינו מכחיש כי זהו האתוס המכונן של "הלאומיות הפלשתינית" באשר היא.

התוכנית שלפניכם מבקשת להתמודד עם עניין זה עצמו: קיומן של שתי שאיפות לאומיות סותרות בארץ ישראל, שהמציאות מלמדת שלא ניתן לקיים אותן יחדיו. הפנטזיה שניתן לקיים את שתי השאיפות יחדיו מלווה את התנועה הציונית מראשיתה: עוד לפני קום המדינה, בשנות השלושים והארבעים, כשניתן היה להגיע להבנות עם הערבים החיים בארץ, דחו ערביי ארץ ישראל בגיבוי מדינות ערב את כל תוכניות החלוקה השונות, שהנהגה הציונית הייתה מוכנה לקבל אף על פי שהיו כרוכות בווייתורים על חלקי ארץ ישראל. גם אחרי קום המדינה, לאורך כל שנות קיומה, הסכימה מדינת ישראל לפשרות ולחלוקות שהיו עשויות להביא להקמת מדינה ערבית-פלשתינית בארץ ישראל, אבל הצד הערבי דחה אותן פעם אחר פעם.

העמדה הערבית המתמשכת מוכיחה ש"פתרון שתי המדינות", מעבר להיותו שגוי מבחינה ערכית וציונית, הוא גם לא ריאלי בעליל: המקסימום שהשמאל הישראלי מוכן לתת הוא הרבה פחות מהמינימום שהמנהיג המתון ביותר בקרב ערביי יהודה ושומרון יוכל לקבל ולהישאר בחיים. לכן, ברגעי האמת, החל בתוכנית החלוקה והמשך בקמפ-דיוויד ובמשא ומתן מול אולמרט, סירבו בסופו של דבר תמיד המנהיגים הפלשתיניים לחתום על הסכם שלום שיכלול את קץ התביעות.

הסתירה היא מובנית, והיא נעוצה בהתפתחות המושג "העם הפלשתיני". ביסודו, "העם הפלשתיני" אינו אלא תנועת נגד לתנועה הציונית, זוהי מהותו וזכות קיומו. גם מצדדי ההגדרה העצמית הפלשתינית יודעים ש"עם" כזה לא היה בנמצא לפני המפעל הציוני, וכי "פלשתיין" היה שמה הגאוגרפי של חלקת הארץ הזו ותו לא – שם שהעניקו לו הרומאים ולא הערבים. אחרי דיכוי מרידות היהודים, ירושלים שוקמה כעיר רומית אלילית ונקראה "איליה קפיטולינה", ואילו שמה של פרובינציית יהודה

(Judaea) שונה ל"סוריה (סיריה) פלשתינה" (Syria Palestina) כדי למחות את זכר היהודים. הוא נגזר מהשם "פלשת" – ארץ פלשתים. הנה כי כן, באורח סמלי ימי החורבן שלנו, אותו חורבן שאנו בוכים עליו בתשעה באב, הם אלה שהולידו את המילה "פלשתין".

כשכבשו הערבים את ארץ ישראל במאה השביעית הם אימצו את השם הרומי "פלשתינה", ואילו החבל הצפוני נותר בשם "סוריה". כחלוף 1,500 שנה אימצו את השם הזה ערביי ארץ ישראל כשיצאו למאבקם בתנועה הציונית, שבאה להשיב את הארץ אל היהודים – אלה שהרומאים ביקשו למחות את זכרם.

ב"פלשתין" העות'מאנית והמנדטורית היו יהודים פלשתינים – שעלו אליה בראשית ימי הציונות, וערבים פלשתינים – שמקצתם היו בה בעבר ומרביתם היגרו אליה מארצות הסביבה בעת החדשה מסיבות שונות.

התנועה הלאומית הפלשתינית היא תנועת-שלילה לציונות, ובתור שכזו אין היא מסוגלת לעשות איתה שלום. זו הסיבה שהפלשתינים מסרבים לדרישה המינימלית של מדינת ישראל להכיר בזכותה להתקיים כמדינה יהודית. בזה העניין הפלשתיני שונה מהסכסוך עם מדינות ערב. מצרים וירדן הן מדינות עצמאיות שקיומן אינו קשור למדינת ישראל. המלחמה שלהן במדינת ישראל במטרה להשמדה הייתה אולי חשובה להן, כחלק מאתוס מוסלמי או ערבי, אבל לא נגעה לעצם ההגדרה שלהן כמדינות. משום כך ניתן היה להגיע איתן להסדר שלום. לא כך בסכסוך הישראלי-פלשתיני. בלי "הסכסוך", בלי המאבק בישראל, אין לאומיות פלשתינית. ממילא, הסיכוי שניתן יהיה לקיים בארץ ישראל את הציונות ואת הלאומיות הפלשתינית במקביל, בחלוקה טריטוריאלית כזו או אחרת, אינו קיים. המציאות של העשורים האחרונים מלמדת עד כמה הבחנה פשוטה זו נכונה.

המשך קיומן של שתי השאיפות הלאומיות הסותרות בפיסת הארץ הקטנה שלנו יבטיח לנו עוד שנים רבות של דם וחיים על החרב. רק כאשר אחד הצדדים יוותר, ברצון או בכורח, על מימוש שאיפתו הלאומית בארץ ישראל יבוא השלום המיוחל, וניתן יהיה לקיים כאן חיים של דו-קיום אזרחי.

אני מקווה שכל הקוראים שותפים איתי לקביעה כי אנו, היהודים, לא נוותר על שאיפתנו הלאומית למדינה עצמאית בארץ ישראל, המדינה היהודית היחידה בעולם. מכיוון שכך, מי שייאלץ לוותר על השאיפה למימוש זהותו הלאומית כאן בארץ ישראל הוא הצד הערבי. זו האמירה שנדמה שעד כה איש אינו מעז לומר – ובשל כך אנו נידונים להמשך מעגל הדמים; אבל אמירה זו היא המפתח היחיד לשלום אמיתי.

זו מטרתה של תוכנית ההכרעה שלפניכם – לא עוד ניהול סכסוך מתמשך בעצימות משתנה, אלא הכרעה. לא עוד דשדוש ופתרונות קוסמטיים של רדיפה אחר היתושים, אלא ייבוש הביצה וטיפול בשורשי הבעיה עד תומה. במשך כל שנות קיומה ברח

ישראל מנגיעה בשורשים אלה, ולא יהיה קל לשנות את הפרדיגמה הזו. אולם מדינת ישראל אינה יכולה להרשות לעצמה להמשיך ולדשדש במלחמה הסיזיפית בטרור, ולא פחות חמור מכך – בדה-לגיטימציה שהתנהלות זו מייצרת לנו בעולם. המשך ניהול הסכסוך שוחק את מעמדה של ישראל ואת האינטרסים החשובים לה, וגורם לנזקים בלתי הפיכים. תוכנית ההכרעה תהיה אולי קשה לעיכול ברגע הראשון, אולם ההיגיון הרב הטמון בה, כמו גם היותה הכרחית ובלתי נמנעת, יביאו בסופו של דבר לאימוצה על ידי החברה בישראל ועל ידי הקהילה הבינלאומית.

תקציר

הכרעת הסכסוך משמעותה קביעה תודעתית – מעשית ומדינית – שממערב לירדן יש מקום להגדרה לאומית אחת בלבד: זו היהודית. ממילא אין, ולא תקום, מדינה ערבית בלב ארץ ישראל שתאפשר את מימוש השאיפות הלאומיות הערביות בה. גניזת החלום הזה תצמצם את המוטיבציות למימוש, וממילא את הטרור.

את ההכרעה הזו משיגים גם בהצהרות – באמירה ישראלית חד-משמעית לערבים ולעולם כולו שלא תקום מדינה פלשתינית, אבל בעיקר במעשים – החלת הריבונות הישראלית המלאה על חבלי המולדת ביהודה ושומרון, והכרעה התיישבותית שמשמעותה הקמה של ערים ויישובים חדשים בעומק השטח והבאת מאות אלפי מתיישבים נוספים להתגורר בהם. בכך יובהר לערבים ולעולם כולו שהמציאות ביהודה ושומרון היא בלתי הפיכה, שמדינת ישראל כאן כדי להישאר, ושהחלום הערבי להקמת מדינה ביהודה ושומרון נגוז אחת ולתמיד. ההכרעה התיישבותית נועדה, אם כן, לצרוב בתודעה של הערבים ושל העולם כולו שאין שום סיכוי להקמת מדינה ערבית בארץ ישראל.

על גבי נקודת המוצא החד-משמעית הזו תיפתחנה בפני ערביי ארץ ישראל שתי חלופות (שהן שלוש):

1. מי שרוצה ומסוגל לוותר על מימוש שאיפותיו הלאומיות – יוכל להישאר כאן ולחיות כפרט במדינה היהודית, וכמובן ליהנות מכל השפע, הטוב והקדמה שהעם היהודי הביא ומביא לארץ ישראל. על מעמדם של מי שיבחרו באופציה הזו, ועל מערכת ניהול חייהם, נרחיב בהמשך.
2. מי שאינו רוצה או אינו מסוגל לגנוז את שאיפותיו הלאומיות – יקבל מאיתנו סיוע להגר לאחת ממדינות ערב הרבות שבהן הערבים יכולים לממש את שאיפותיהם הלאומיות, או לכל יעד אחר בעולם.

סביר להניח, כמובן, שלא הכול יאמצו את שתי הבחירות הללו, ויהיו מי שיתעקשו לבחור ב"אופציה" השלישית – להמשיך בהפעלת אלימות כלפי צה"ל, מדינת ישראל והאוכלוסייה היהודית. מחבלים כאלה יטופלו בנחישות על ידי כוחות הביטחון,

בעוצמה גדולה מכפי שאנו עושים כיום ובתנאים נוחים יותר עבורנו.

בעבור אלו מהערים שיבחרו להישאר כאן כפרטים וליהנות מכל מה שיש למדינת ישראל להציע נצטרך להגדיר מודל תושבות הכולל ניהול חיים קהילתי עצמי, לצד זכויות וחובות פרטיות. ערביי יהודה ושומרון ינהלו תחילה את חיי היום-יום שלהם בעצמם באמצעות מנהלות מוניציפליות אזוריות – נטולות מאפיינים לאומיים – שאליהן הם גם יוכלו להצביע, מנהלות שתקיימנה יחסי גומלין כלכליים ואחרים בינן לבין עצמן ובינן לבין הרשויות השונות במדינת ישראל. בהמשך, עם התקדמות התהליך והפנמתו, ועל בסיס אמות מידה של נאמנות ושירות צבאי או לאומי, ניתן יהיה לשלב מודלים של תושבות, ואף אזרחות.

תוכנית זו היא הצודקת והמוסרית ביותר בכל קנה מידה – היסטורי, ציוני ויהודי – והיא היחידה שתביא לשקט, שלום ודו-קיום. הניסיונות ליישב את שתי השאיפות הלאומיות ולאפשר להן להתקיים יחדיו באותה פיסת קרקע, הגם שהם נראים מוסריים יותר במבט ראשון (בהיותם מתחשבים, כביכול, ברצונותיהם של שני הצדדים ומסרבים לאפשר לצד הצודק להכריע בכוח הזכות ובזכות הכוח), מביאים לתוצאה הקשה ביותר מבחינה מוסרית, כיוון שהם מנציחים את המלחמה ואת שפך הדם. לעומת זאת, הכרעה המתבססת על זכותו של העם היהודי בארץ ישראל – הגם שהיא נראית כוחנית וחד-צדדית במבט ראשון – תביא לתוצאה המוסרית והטובה ביותר: היא תשים סוף לשפיכות הדמים ותאפשר דו-קיום אמיתי בין היהודים לאלו מן הערבים שיבחרו בכך.

זהו עיקרה של התוכנית. מיד נפנה לפירוט ולהסבר נרחב יותר. אך כיוון שתוכנית זו שונה מאוד מהשיח השגור בדבר פתרון הסכסוך, חשוב לחזור ולהבהיר את הנחות היסוד הריאליות והמוסריות שלה, לפני הכניסה לפרטים:

1. פתרון שתי המדינות אינו ריאלי, ומעולם לא היה כזה. "שתי מדינות לשני עמים" זו סיסמה ריקה מתוכן שהפכה כאן לפתרון אקסיומטי ויחיד לסכסוך, בעיקר בשל האשליה שהצד הערבי נכון לפשרה טריטוריאלית ומוכן לקבל את היותה של מדינת ישראל מדינה יהודית. הנחת היסוד הזו מתבררת פעם אחר פעם כשגויה. במציאות הנוכחית, הקמה של מדינת טרור ערבית ביהודה ושומרון, מדינה ששטחה פי עשרים משטח מדינת הטרור של חמאס ברצועת עזה, תהיה התאבדות ביטחונית מסוכנת. קריסתן של כמה וכמה מדינות ערביות ותיקות בשנים האחרונות הופכת את המודל המדינתי לבעייתי עוד יותר – קשה לראות בו דבר בר-קיימא. פתרון שתי המדינות אינו ישים, ועל כן הגיעה העת להציב על השולחן פתרון הבנוי על תפיסה אחרת לחלוטין.
2. המפעל הציוני של שיבת עם ישראל לארצו אחרי כאלפיים שנות גלות, נדידות ורדיפות, הוא המפעל הצודק והמוסרי ביותר שהתרחש בעולם במאות השנים

האחרונות בפרספקטיבה היסטורית, בינלאומית ודתית. איננו מהאו"ם, ואיננו מניחים שיש כאן שני "נרטיבים" שווים בצדקתם ובטיעוניהם. אמונתנו בצדקת דרכנו היא הנותנת לנו תוקף מוסרי לנצח ולהכריע את השאיפה הערבית הסותרת. אכן, בעולם שבו חדלו לדבר על צדק ועברו לשיח של נרטיבים קשה לטעון טענות כאלה – אך אין פירוש הדבר שהן אינן נכונות. מדינת ישראל הוקמה מכוח האמונה בצדקת הסיפור התנ"כי, ומכוח ההסכמה של אומות העולם – ברגע היסטורי נדיר – לסייע למימוש החזון ולהשיב את הארץ לעם ישראל. הכרסום הזוחל בהחלטה לייעד את ארץ ישראל כולה לעם ישראל נבע לא משיקולים של צדק, אלא מכניעה לאלימות הערבית. כך נגרע בשלב הראשון שטחה של עבר הירדן המזרחי מהשטח המיועד להשבה לעם ישראל לטובת הקמת ממלכת ירדן, ובהמשך נולדה תוכנית החלוקה שהביאה אל העולם את תפיסת שתי המדינות בארץ ישראל.

האמונה הזו בצדקת הדרך חיונית, ומי שחסר אותה אכן יתקשה להגן על התביעה מערביי יהודה ושומרון לזנוח את שאיפותיהם הלאומיות על מנת שניתן יהיה לקיים את השאיפות הלאומיות שלנו. כבר הסברנו לעיל כי "העם הפלשתיני" הדורש את זכותו להגדרה עצמית אינו נבדל מן האומה הערבית לשבטיה אלא בחתירתו לחסל את המפעל הציוני. זה כמובן אינו חידוש – זה היה מובן מאליו לבן-גוריון, לגולדה מאיר ובעצם לכל המנהיגות הישראלית עד לא מכבר.

מעבר לכך, הלאומיות היהודית הביאה את הארץ הזו לשגשוג – שמאות שנות שלטון עות'מאני לא חוללו בה. די לרפרף ביומן המסע של מרק טווין כדי לעמוד על גודל השממה שהייתה כאן לפני שהעם היהודי חזר לארצו. שיבת עם ישראל לארצו הפריחה את השממה והפכה את הארץ הזו למה שהיא עכשיו. ספק אם היו עיני כל העולם נשואות לשאלה של מי הארץ הזו אילו הייתה עומדת בשממתה כפי שהייתה לפני הציונות.

3. האתגרים שמדינת ישראל נדרשת להתמודד איתם הם חסרי תקדים, ומשום כך גם הפתרון והמציאות שתיווצר בעקבותיו מותר להם שיהיו מקוריים וחסרי תקדים. הניסיונות להשוות את הסכסוך הישראלי-פלשתיני לסכסוכים שמתרחשים במקומות אחרים בעולם ולבחון את ההווה, כמו גם את ההסדרים העתידיים, בהתאם לסטנדרטים המקובלים ביישוב סכסוכים במקומות אחרים, הם שגויים. ספק אם יש מדינה שמתמודדת עם איום קיומי מהסוג שמדינת ישראל נדרשת להתמודד איתו מראשית היווסדה. בוודאי אין עוד מדינה בעולם שהוקמה לאחר ניסיונות להשמדת עם, מוקפת שלל מדינות של עם החפץ בהשמדתה, ומתמודדת כל העת עם איומים מבית ומחוץ. אין מדינת לאום נוספת בעולם ששורשי המאבק בה והרצון בחיסולה יונקים מהתנגדות לעצם קיומה ולעצם קיומו של העם שהיא ביתו הלאומי.

ההתמודדות עם מציאות חסרת תקדים מצדיקה פתרונות והסדרים חסרי תקדים, שאולי קשה יהיה להגן עליהם בסיטואציות אחרות אבל בהחלט ניתן לעמוד מאחוריהם ולהצדיק אותם בהקשר של מדינת ישראל. בתוך הסבך המורכב וחסר התקדים הזה מדינת ישראל חייבת להמשיך להתקיים כביתו הלאומי של העם היהודי, ואם בשביל להבטיח זאת צריך לייצר קונסטרוקציות אזרחיות, דמוקרטיות ומשפטיות חדשות – לא צריך להיבהל מכך. במונחי השיח החוקתי המקובל בישראל – התכלית היא תכלית ראויה שמצדיקה חריגה מידתית מהעקרונות המקובלים.

4. **האמירה "הטרור נובע מייאוש" היא שקר.** הטרור נובע מתקווה – תקווה להחליש אותנו. הטרור נשען על התקווה להשיג באמצעותו הישגים – להחליש את החברה הישראלית ולאליץ אותה להסכים להקמת מדינה ערבית בארץ ישראל. אפילו מחבלים מתאבדים אינם פועלים בחלל ריק, אלא למען "מטרה נעלה" לשיטתם. כאשר לא תהיה מטרה כזו, או כאשר היא תהיה חסרת תוחלת, המוטיבציות המחוללות את הטרור תפחתנה ואיתן, בעזרת השם, גם הטרור עצמו.

5. **השאיפות הלאומיות של העם היהודי ושל ערביי ארץ ישראל סותרות.** לא ניתן ליישב אותן ולאפשר לשתייהן לדור בכפיפה אחת. חלוקה גאוגרפית מלאכותית של השטח לא תחזיק מעמד. אי אפשר לדחוק איומים ביטחוניים ודמוגרפיים אל מאחורי גדרות וקווים וירטואליים ששורטטו באופן מלאכותי. השטח שבין הים הירדן הוא מרחב גאוגרפי וטופוגרפי אחד, ולא ניתן לחלק אותו בצורה בת-קיימא. אם השטח יחולק בצורה כלשהי והערבים יקבלו את חלקו כדי לממש את שאיפותיהם הלאומיות לצידה של מדינת ישראל – הם לא יזנחו את השאיפה הלאומית שלהם להשמדת מדינת ישראל וימשיכו לחתור להגשמתה, הפעם מתוך עמדת מוצא נוחה יותר. לכן, כל פתרון חייב להיות מושתת על גדיעת השאיפה למימוש התקווה הלאומית הערבית בין הירדן לים.

6. **האמירה שלא ניתן "לדכא" את השאיפה הערבית לביטוי לאומי בארץ ישראל אינה נכונה.** זה עבד מצוין עם ערביי ארץ ישראל עם הקמת מדינת ישראל, וזה יכול וצריך לעבוד באותה הדרך גם ביהודה ושומרון.

מבחינתם של ערביי ארץ ישראל האסון הגדול, שהם מכנים אותו "נכבה", הוא מלחמת העצמאות בתש"ח (1948), ולא "הכיבוש" של מלחמת ששת הימים בתשכ"ז (1967). מלחמת השחרור כללה גירוש פליטים, החרבת עשרות כפרים ערביים והקמה של יישובים יהודיים על חורבותיהם, ובמשך שנים רבות לאחר מכן חיים תחת ממשל צבאי מפלה. למרות כל זאת, ערביי ישראל חיו במשך עשרות שנים בשלום תחת השלטון היהודי, וכמעט לא היו מעורבים בטרור ובפעילות נגד מדינת ישראל. הסיבה לכך היא פשוטה – מאז תש"ח ועד ראשית

שנות התשעים פשוט לא הייתה להם תקווה, או נכון יותר – התקווה להיפטר מהפרויקט הציוני נגדעה באבחה חדה.

ערביי ישראל שחיו בדור ההוא ידעו היטב שאילו חלילה ניצחו במלחמת השחרור הם היו מחסלים באכזריות את היהודים, כפי שמקובל במזרח התיכון בין מנצחים ומפסידים וכפי שמתרחש היום. משום כך הם העריכו את הרחמנות והנדיבות הישראלית שהופגנה כלפיהם וחיו כאן בשלום, גם לפני שהיו להם זכויות שוות ובלעדיהן. היו להם מחאות אזרחיות על האפליה שהייתה כרוכה בממשל הצבאי, היו הפגנות נגד הפקעת קרקעות, אבל לא היו זרמים לאומיים ולא הייתה חתירה להגשמת חזון לאומי כלשהו.

ההקצנה הלאומנית בקרב ערביי ישראל ותמיכתם בטרור ובהפעלת האלימות של ערביי יהודה ושומרון נגד מדינת ישראל החלו אי שם בראשית שנות התשעים, כאשר מדינת ישראל בטיפשותה הביאה ליהודה ושומרון את מחבלי אש"ף מתונים והחלה לטפח את התקווה הלאומית בקרב ערביי יהודה ושומרון. התקווה הלאומית הפלשתינית שכוונה לערביי יהודה ושומרון הצייתה מחדש את הרגשות והשאיות הלאומיות של ערביי ישראל והביאה להקצנה לאומנית מסוכנת בקרבם, שאת תוצאותיה אנחנו חווים היום.

צריך, ואפשר, לחזור לימים שאחרי תש"ח, הן עם ערביי ישראל, הן עם ערביי יהודה ושומרון. זה עבד מצוין אז, וזה יכול וצריך לעבוד מצוין גם היום. את הזהות הלאומית אין לנו יומרה למחוק או לשנות; אבל את השאיפה לממש אותה בין הירדן לים אפשר וצריך לשנות. אפשר וצריך לשים סוף לתקווה הערבית למימוש שאיפות לאומיות בארץ ישראל, ולפתוח פתח לתקווה חדשה שמבוססת על חיים פרטיים טובים לאין ערוך מאלו שיש לערבים בכל מדינות המזרח התיכון שסביבנו.

7. **מוסריות של פעולה נמדדת במבחן התוצאה ולא במבט ראשון.** המציאות מלמדת שכאשר אנחנו לוקחים אחריות ומנהלים את השטח מתקבלת המציאות המוסרית והטובה ביותר לשני הצדדים, וכאשר אנחנו עוזבים את השטח מתקבלת התוצאה הפוכה. מחמת רצוננו להיות "מוסריים" ולא "לשלוט בעם זר" יצאנו מרצועת עזה, ומאז ללא כל ספק החיים של הערבים שם השתפרו פלאים. במקום אספקת חשמל סדירה הם נהנים מחשמל במשך שש שעות ביום בלבד; במקום זרימת מים סדירה בברזים הם עומדים בפני משבר מים גדול שיגרום למשבר הומניטרי; במקום תעסוקה ופרנסה אזרחי עזה נהנים מחיים טובים כאשר למעלה מחמישים אחוז מהם מובטלים ומצויים בחופשה כפויה כל השנה. עשרות אלפים מהם מחוסרי קורת גג, וללא שביב של תקווה.

במילים פשוטות, מאז שיצאנו מרצועת עזה התושבים שם נהנים מהרבה פחות

זכויות וחירויות. גם דמוקרטיה וזכות הצבעה אין להם. מה שיש להם הוא רק שלטון מדכא של חמאס שנוטל לעצמו את מרבית התשומות המוכנסות אל הרצועה ומשתמש בהן לצורכי התחמשות וכריית מנהרות במקום לשיקום הרצועה. הרבה פחות טוב והרבה פחות מוסרי ואנושי, לשני הצדדים, מהמציאות שהייתה ברצועה כשצה"ל שלט בה. אין שום סיבה להניח שזה יהיה אחרת אם תקום מדינה ערבית ביהודה ושומרון.

8. **הכרעת הסכסוך זולה ונכונה כלכלית הרבה יותר מהמשך ניהולו.** יש הטוענים שהחלת הריבונות הישראלית על שטחי יהודה ושומרון תעלה כסף רב ותקשה על המשק הישראלי. ראשית, זו טענה חלשה מאוד. ברחבי העולם דווקא מדינות מתפתחות מייצרות את מנועי הצמיחה הגדולים ביותר, והכלכלה בהן צומחת. הצורך לגשר על הפערים בין הכלכלה הישראלית לכלכלה הפלשתינית טומן בחובו פוטנציאל לצמיחה כלכלית גדולה למשק הישראלי. שיפור איכות החיים, הטכנולוגיה, התשתיות ויתר מרכיבי החיים ביהודה ושומרון יגדיל את הצריכה, וממילא את הצמיחה בשני המשקים. שנית, וחשוב אף יותר, תהיה אשר תהיה עלותה של החלת הריבונות למשק הישראלי, עדיין היא תהיה נמוכה במידה רבה מהוצאות הביטחון ומהעלויות העקיפות למשק שתהיינה כרוכות בהמשך ניהול הסכסוך, בסבבי לחימה וכדומה, ובוודאי מהעלות של גירוש עשרות אלפי מתיישבים ויישובם מחדש בתחומי הקו הירוק.

שלב א: הכרעה התיישבותית

ההכרעה הראשונה והעיקרית היא התיישבותית. בשלב זה מבהירים באופן גלוי וברור את העובדה הבסיסית: אנחנו כאן כדי להישאר. מימוש שאיפתנו הלאומית למדינה יהודית מן הים ועד לירדן, כך נבקש להבהיר, הוא עובדה מוחלטת שאינה פתוחה לדיון ואינה נתונה למשא ומתן.

את השלב הזה מממשים באמצעות פעולה מדינית-משפטית – החלת הריבונות על כל שטחי יהודה ושומרון, ובאמצעות פעולה התיישבותית – הקמת יישובים וערים, פרישת תשתיות כמקובל בישראל "הקטנה" ועידוד עשרות ומאות אלפי תושבים נוספים לעבור ולהתגורר בשטחי יהודה ושומרון. כך ניתן לייצר תוך שנים ספורות מציאות ברורה ובלתי הפיכה בשטח.

אין דבר שיפעל טוב יותר מזה על התודעה של ערביי יהודה ושומרון, יעזור להם להתפכח מאשליית המדינה הפלשתינית ויבהיר להם שאין שום סיכוי שתקום מדינה ערבית נוספת ממערב לירדן. עובדות בשטח, כידוע, משנות תודעה ומכריעות תודעה – וגושי ההתיישבות יוכיחו.

פיתוח ההתיישבות הישראלית ביהודה ושומרון בצורה ריבונית וממוסדת יסייע

גם בפתרון מצוקת הדיור במדינת ישראל. ביהודה ושומרון יש אדמות מדינה רבות, במרכז הארץ, שניתן להפוך אותן לזמינות למגורים במחירים נמוכים בהרבה מהמקובל בתוך הקו הירוק, ובכך להגדיל את היצע הדיור ברההשגה בישראל במאות אלפי יחידות.

ההכרעה החד-משמעית הזו של הסכסוך תצמצם את המוטיבציות של הטרור.

זה כמובן לא יקרה ביום אחד. זה ייקח זמן, בעיקר כי בשלושת העשורים האחרונים טיפחנו בטיפשותנו אצל הערבים את האשליה שהם יוכלו להקים כאן מדינה. אחרי כל כך הרבה שנים שבהן הרגלנו את העולם לפרדיגמה של "פתרון שתי המדינות" טבעי שייקח זמן לשכנע את כולם שזה אינו עומד לקרות. ייקח זמן לשכנע את כולם שאנחנו רציניים, שחישבנו את דרכנו מחדש ושאינן ולא תקום מדינה פלשתינית, וממילא אין ולא תהיה תכלית לטרור.

בשלב הראשון סביר להניח שמאמצי הטרור הערבי יגברו. התסכול מחוסר היכולת לממש את התקווה-אשליה, שכאמור אנחנו טיפחנו, יגבר, וכך גם המוטיבציות והמאמצים להוציא אל הפועל פעולות טרור בניסיון נואש אחרון לממש אותה בכל זאת. אבל בזמן כלשהו יגיע השלב שבו יחצה התסכול את סף הייאוש ויגיע לכדי השלמה והבנה שאין לזה שום סיכוי. שזה פשוט אינו עומד לקרות. כשהכרה הזו תחלחל אל התודעה וממילא הטרור יהפוך לחסר תוחלת, תפחתנה המוטיבציות שלו וכתוצאה מכך גם ביטויי המעשיים.

בתקופת הביניים, אני סמוך ובטוח שבהנחיה מדינית נחושה וחד-משמעית זה"ל ידע להתמודד עם האיום הזמני הזה, לנצח את הטרור ולהשלים את ההכרעה ההתיישבותית בהכרעה צבאית חדה.

שלב ב: שתי החלופות והכרעה צבאית

על גבי ההכרעה ההתיישבותית של השלב הראשון, שכוללת את גדיעת התקווה הערבית להקמת מדינה ממערב לירדן, ייפתחו בפני ערביי יהודה ושומרון שני המסלולים.

1. שלום וזהות מקומית

בפני אלו מערביי יהודה ושומרון שיחפצו בכך תיפתח תקווה חדשה לעתיד טוב ולחיים פרטיים טובים תחת כנפיה של המדינה היהודית. העם היהודי הביא לארץ הזאת טובה רבה – שפע, קדמה, פיתוח וטכנולוגיה – והוא ישמח לאפשר לכל מי שירצה לחיות כאן בשלום ליהנות מהם. מי שיבחר להישאר כאן כאדם פרטי יוכל ליהנות מחיים טובים בהרבה מאלו שיש לקרוביו וחבריו בשלל מדינות ערב שמסביב, וגם מאלו שהיו מצפים לו תחת השלטון המושחת של הרשות הפלשתינית.

אלה יהיו חיים שיכללו את מרבית הזכויות הדמוקרטיות – לחיים, לחירות ולקניין, חיים שיהיה בהם חופש תנועה, דת וביטוי, ועוד כהנה וכהנה זכויות וחירויות שמאפיינות את מדינת ישראל הדמוקרטית והמתקדמת. תהיה בהם גם זכות הצבעה למערכת שתנהל את חיי היום-יום.

הממשל העצמי של ערביי יהודה ושומרון יחולק לשישה ממשלים מוניציפליים אזוריים שייבחרו בבחירות דמוקרטיות – חברון, בית לחם, רמאללה, יריחו, שכם וג'נין. הממשלים הללו מתאימים למבנה התרבותי והחמולתי של החברה הערבית, ועל כן יבטיחו שלום פנימי ושגשוג כלכלי. את הכישלון של רעיון "מדינת הלאום" במרחב הערבי – רעיון שהובא מאירופה על ידי המעצמות הקולוניאליות – אנו רואים מול עינינו; לדעת רבים כישלון זה הוא תוצאת ההתעלמות מהמבנה השבטי של החברה הערבית. המדינות הערביות שמשגשגות הן נסיכויות המפרץ, הבנויות בהתאם למבנה שבטי מסורתי.

ערביי חברון אינם כמו ערביי רמאללה, הללו אינם כמו ערביי שכם, ואלה האחרונים אינם כמו ערביי יריחו. אפילו ניב השפה הערבית שונה מאוד לאזור. חלוקה לממשלים מוניציפליים אזוריים תפרק את הקולקטיב הלאומי הפלשתיני ואת השאיפות לממשו, אבל במקביל גם תשמר את החלוקה השבטית-חמולתית ולכן תאפשר קיום של מערכת יציבה לניהול חיי היום-יום ללא מתחים וללא מאבקים פנימיים. הממשלים המוניציפליים האזוריים הללו יקיימו מערכת יחסי גומלין בינם לבין עצמם ובינם לבין מדינת ישראל, ובכך יתאפשר פיתוח כלכלי אזורי יציב ובר-קיימא.

בהיעדר טרור ואיום ביטחוני יוכלו תושבי המנהלות המוניציפליות האזוריות ליהנות מחופש תנועה ומיכולת כניסה – לצורכי עבודה ולצרכים הומניטריים – ליישובים הישראליים ביהודה ושומרון ולתחומי מדינת ישראל, ומכך יצאו שני הצדדים נשכרים.

כאמור, ערביי יהודה ושומרון יוכלו לנהל את חיי היום-יום של עצמם, אולם לא יוכלו בשלב הראשון להצביע לכנסת ישראל. בכך יישמר הרוב היהודי בקבלת ההחלטות במדינת ישראל. כפי שיוסבר באריכות להלן, אף שמדובר במציאות לא מושלמת מבחינת זכויות האזרח, מדובר בהחלט במציאות סבירה, ואפילו הטובה ביותר האפשרית בנסיבות המורכבות של מדינת ישראל במרחב המזרח תיכוני. בטווח הארוך ניתן יהיה לשפר את הרכיב הדמוקרטי של התוכנית באמצעות הסדר אזורי רחב עם ירדן שבמסגרתו יוכלו ערביי יהודה ושומרון להצביע לפרלמנט הירדני, ובכך לממש את זכותם להצביע לפרלמנט ריבוני. שיפור נוסף שאפשר יהיה לבחון, עם חלוף הזמן ולאחר שניתן יהיה לאמת את כנות ההשלמה של אלו שיבחרו להישאר כאן, הוא שיתוף ערביי יהודה ושומרון שיישארו כאן בהחלטות האזרחיות במדינת ישראל – להבדיל מן ההחלטות הלאומיות. הדבר מחייב שינויים חוקתיים שראוי לדון

בהם בהמשך הדרך. ניתן יהיה לשקול כאפשרות שלישית גם מתן אזרחות מלאה, לרבות זכות הצבעה לכנסת, בהתאם לכמות התושבים הערבים שיבקשו לעשות זאת ובמקביל לגילוי נאמנות מוחלטת למדינה היהודית באמצעות קיום חובת שירות צבאי, כמו אזרחי ישראל הדרוזים שכרכו את גורלם עם מדינת ישראל כמדינה יהודית ומקיימים עמה שותפות אמיצה.

לא, ההסדר המדורג הזה אינו הופך את מדינת ישראל ל"מדינת אפרטהייד". משטר של חירות אינו מתחיל ונגמר בזכות לבחור ולהיבחר. אין ספק שהזכות הזו היא אחת מזכויות היסוד הדמוקרטיות, אבל היא בפירוש לא המגדירה היחידה שלה. כיום רגילים לכלול תחת הכותרת "דמוקרטיה" מערכת שלמה של חירויות וזכויות – זכות לחיים, לכבוד ולקניין, חופש דת, ביטוי ותנועה, ועוד. חלק הארי של הזכויות והחירויות הללו יינתן במסגרת התוכנית לערביי יהודה ושומרון, לרבות זכות הצבעה למנהלים מוניציפליים שמנהלים את חיי היום-יום. גם בהעדר זכות הצבעה לפרלמנט ריבוני מלא אין מדובר בשלטון אפרטהייד – אלא, לכל היותר, במרכיב חסר בסל החירויות, או אם נרצה – גירעון במובהקות הדמוקרטית.

האקסיומה הקובעת ש"דמוקרטיה ללא זכות מלאה ושווה לכולם לבחור ולהיבחר אינה דמוקרטיה" משרתת את החסידים השוטים של "פתרון שתי המדינות", ומאפשרת להם להלך אימים על הציבור הישראלי ולטעון שללא הקמת מדינת טרור ערבית בלב ארץ ישראל מדינת ישראל תצטרך לבחור בין היותה מדינה יהודית להיותה מדינה דמוקרטית. זו פשוט אינה אמת. ניתן להחיל את הריבונות הישראלית על כל שטחי יהודה ושומרון מבלי להעניק לערבים המתגוררים בהם זכות הצבעה לכנסת כבר ביום הראשון, ועדיין להישאר דמוקרטיה. לא מושלמת, אבל דמוקרטיה. לא מושלמת – פשוט כי המציאות אינה מושלמת. כפי שכתבנו בפתחה, מדינת ישראל מתמודדת עם אתגר קיומי חסר תקדים, ואם המודל שיאפשר לעמוד באתגר הזה כולל גירעון מסוים במישור הדמוקרטי זה בהחלט מחיר נסבל. הסיטואציה הישראלית היא ייחודית, ומשום כך לא צריך להיבהל מכך שגם ההתמודדות איתה תהיה ייחודית.

הניסיון מלמד, אגב, שכשדמוקרטיה מערביות נדרשו להתמודד עם אתגרים ביטחוניים פשוטים בהרבה הם השאירו את ערכי הדמוקרטיה הרחק מאחור. כך נהגה ארה"ב בעיראק ובאפגניסטן, ואף באזרחיה שלה לאחר הפיגוע במגדלי התאומים, וכך נוהגות גם היום מדינות המערב בהתמודדות עם טרור בשטחן. מדינת ישראל יכולה להתגאות באופן שבו היא מתמודדת עם אתגריה הקיומיים, והעובדה שההסדרים שיעוצבו לאחר שלב ההכרעה לא יהיו מושלמים ברכיב הדמוקרטי שלהם אינה אמורה לגרוע מכך.

חשוב לזכור שהחלופות גרועות בהרבה: הקמת מדינה פלשתינית תסכן את קיומה של מדינת ישראל, ומתן זכות הצבעה מלאה ומיידית לערביי יהודה ושומרון ייצור

גירעון משמעותי ברכיב היהודי של מדינת ישראל. כשאני צריך לבחור לאן להשליך את תוצאות המציאות המורכבת והלא-מושלמת של מדינת ישראל – האם למישור הקיומי, למישור היהודי או למישור הדמוקרטי – הבחירה שלי פשוטה. זאת ועוד, המצב הזה מתקיים במדינת ישראל כבר חמישים שנה ביחס לערביי מזרח ירושלים: אלה נהנים ממעמד של תושבות אך לא של אזרחות, ומדינת ישראל לא חדלה מלהיות מדינה דמוקרטית בשל כך.

יתרה מכך; בעשורים האחרונים, ובפרט בעקבות המהפכה החוקתית וכחלק ממנה, מדינת ישראל מעבירה את הדגש של הדמוקרטיה מהמשמעות הפשוטה של "שלטון הרוב" – שהזכות לבחור ולהיבחר היא נגזרת שלו והאמצעי לממש אותו – למערכת של ערכים וזכויות, "ערכי היסוד של הדמוקרטיה", שבהם לא ניתן לפגוע גם באמצעות מנגנון הבחירה הרובני. מרכז הכובד של הדמוקרטיה עובר ממנגנון הבחירה לערכים וזכויות יסוד. משום מה בהקשר הפלשתיני דווקא אלו שדוגלים תמיד בדמוקרטיה המהותית מבקשים להיצמד פתאום למנגנון הבחירה הטכני של הדמוקרטיה הצורנית ומתעלמים מכל היתר, בדגש על הפרת הזכויות הקשה והיום-יומית שמתרחשת בצד הפלשתיני. בתוכנית שלפניכם ערביי יהודה ושומרון ייהנו ממכלול הערכים, הזכויות והחירויות הדמוקרטיות שהפכו חשובות כל כך בעשורים האחרונים.

אין שום בסיס להערכה שהשלטון של המדינה הפלשתינית, אם חלילה תקום, יהיה שונה מהנהוג במדינות המזרח-תיכוניות שסביבנו ומהנהוג ברשות הפלשתינית נכון להיום (מזה למעלה מעשור לא התקיימו בה בחירות חופשיות). במבחן התוצאה, תחת השלטון הישראלי תהיינה לערביי יהודה ושומרון הרבה יותר זכויות מכפי שיש להם עכשיו, ומכפי שתהיינה להם תחת כל צורה של שלטון ערבי, גם מבלי שתניתן להם בשלב הראשון זכות בחירה לכנסת. מי שמתעלם מהפרת הזכויות הדמוקרטיות במשטרים הערביים ומבקש להקים לערביי יהודה ושומרון ישות לאומית, מוכיח למעשה שלא באמת אכפת לו ממצב הזכויות של ערביי יהודה ושומרון ביום שאחרי. מה שמעניין אותו הוא רק שהוא לא יואשם על ידי העולם ב"אפרטהייד". אני משוכנע שתחת השלטון הישראלי תהיינה לערביי יהודה ושומרון הרבה יותר זכויות וחירויות דמוקרטיות מבכל משטר אחר. לכן, במבט הכולל – שאינו מתחשב אך ורק בשאלה במה אנחנו נואשם או לא – "תוכנית ההכרעה" נהנית מיתרון גם במישור הדמוקרטי.

ולסיום נקודה זו, חשוב לציין שמבחינה דמוקרטית אין הבדל בין תוכניתו המדינית של ראש הממשלה בנימין נתניהו לבין התוכנית שלפניכם. נתניהו מגדיר את הישות הלאומית הערבית שהוא חותר להקים ביהודה ושומרון כ"מדינה מינוס", ובכך משקף את העובדה שאין כוונתו, ובצדק, לאפשר לאותה ישות מדינית להחזיק צבא ולשלוט בגבולות ובמרחב האווירי, הימי והקברנטי. כל עוד אנחנו שולטים בהגדרת גבולות הריבונות של אותה ישות ערבית לא מדובר במדינה ריבונית אמיתית, וממילא זכות

ההצבעה שתהיה לערביי יהודה ושומרון לא תהיה שלמה. זהו "מחיר" שגם נתניהו מבין שהכרחי לשלם במישור הדמוקרטי כדי לשמור על ביטחונה וקיומה של מדינת ישראל. מבחינה זו אין הבדל בין המצב שיהיה אז לבין המצב הנוכחי, שבו לערביי יהודה ושומרון יש זכות הצבעה לפרלמנט הפלשתיני שאינו ריבוני, ולבין המצב שייווצר לפי תוכנית זו שבו ערביי יהודה ושומרון יצביעו למועצות מוניציפליות. בכל החלופות יש להם זכות הצבעה מעשית למערכת שמנהלת את חייהם באופן פרקטי, אך לא זכות הצבעה רעיונית לפרלמנט ריבוני. אם תוכניתו של נתניהו צולחת את המבחן הדמוקרטי – הרי שגם תוכנית זו עושה זאת. ההבדל הוא שאצל נתניהו נשמרת ישות לאומית קולקטיבית של הערבים ביהודה ושומרון, ישות בעלת שאיפות לאומיות שסותרות את שלנו, ובתוכניתנו לא. וזה, כפי שכבר הסברנו, נקודת יתרון אסטרטגית לתוכנית הזו – המבטיחה שהיא תביא לשלום במקום להנצחת הסכסוך.

2. הגירה

החלופה השנייה נועדה לאלו מערביי יהודה ושומרון שיתקשו לוותר על מימוש השאיפות הלאומיות. מי שאינו מסוגל להישאר כאן כאדם פרטי שגונז את החלום למימוש שאיפותיו הלאומיות – מוזמן ללכת ולממש אותן באחת ממדינות ערב הרבות מסביב, או לחפש לעצמו, כמו ערבים רבים כל כך מסביבנו, עתיד טוב יותר באירופה, בדרום אמריקה או במדינות אחרות, כך שלא יצטרך לחיות במדינת היהודים.

השמאל הישראלי, שבמשך שנים רבות מנופף בדגל ההפרדה והרוב היהודי – כלומר מטיף בשיטתיות לכך שיש להבטיח אחוז גבוה של יהודים במדינת ישראל, ומעדיף הפרדה על פני חיים עם הערבים – מסתייג משום מה מן האמצעי ההגון והיעיל לשיפור המציאות הדמוגרפית, והוא עידוד הגירה. בין השאר, רווחים טיעונים כמו "ערבים אינם מהגרים, הם צמודים לאדמתם", או "הגירה היא גירוש אכזרי", וגם "אף אחד אינו רוצה לקלוט מהגרים ערבים". הטיעונים הללו, במחילה, מופרכים אחד אחד.

נתחיל מן הראשון: נראה לי שאין צורך היום להרבות בטיעונים כדי להוכיח שהגירה היא בהחלט אופציה בעיני הערבים, אופציה שבחרים בה רבים גם כיום – מיהודה ושומרון וממדינות ערב – וזאת אף שמוטלות על הגירה כזו מגבלות רבות ולא ניתן לה כל עידוד. במציאות שתאפשר הגירה בדרך קלה ונוחה, ואף תעניק סיוע לוגיסטי וכספי למעוניינים לחפש את מזלם בארצות אחרות – ההגירה תהפוך לתופעה רחבת היקף הרבה יותר.

לא, אין הכוונה לגירוש אכזרי וגם לא להצפתן של מדינות בפליטים חסרי-כול; ההגירה שאנו מדברים עליה היא כזו הנעשית מלכתחילה, ברצון ומתוך חיפוש עתיד

טוב יותר – על ידי אנשים בעלי כישורים מתאימים להיקלט בארץ החדשה ויכולת כלכלית לעשות זאת. לא מדובר בהגירה של סירות רעועות, אלא בתופעה המודרנית המצויה כל כך של עלייה על מטוס אל עתיד מסודר, "רילוקיישן" לארצות המעניקות הזדמנות לעתיד טוב יותר, וקליטה בסביבה שבה יש על פי רוב קהילה של מהגרים בעלי רקע דומה.

ולגבי הטענה השלישית – מי ירצה לקלוט – זו טענה חסרת שחר. העולם מתקשה להתמודד עם גלי פליטים של מהגרים חסרי כול, אך בה בשעה מדינות רבות בעולם מאירות פנים למהגרים בעלי הכשרה מקצועית ומימון, מסיבות רבות ושונות – וכזו תהיה ההגירה הערבית מיהודה ושומרון.

מדינת ישראל יכולה, וכדאי לה, להיות נדיבה כלפי ערבים שיעדיפו להיות בארצות אחרות – ולהעניק להם מענק שיאפשר להם לעשות את המעבר בדרך מכובדת ומוצלחת – מענק שהוא מבחינתה של ישראל מענק פרידה. הציונות נבנתה מחילופי אוכלוסין: עלייה המונית של יהודים מארצות ערב ומאירופה אל ארץ ישראל, מרצון או באונס, ויציאתם של המוני ערבים שחיו כאן – מרצון או באונס – אל המרחב הערבי הסובב. המהלך ההיסטורי הזה כנראה טעון עדיין השלמה, וזו מבטיחה יותר מכל דבר אחר עתיד של שלום.

3. הכרעה צבאית

יהיו כנראה – לפחות בתחילת הדרך – כאלה שיתקשו להשלים עם הכרעת הסכסוך; כאלה שיבחרו להמשיך במאבק האלים נגד מדינת ישראל. במלחמה, כמו במלחמה, אפשר וצריך לנצח. מי שחושב שהוא יישאר כאן ויחזור כל העת באלימות תחת זכות קיומה של מדינת ישראל כמדינתו של העם היהודי, ימצא צה"ל נחוש שיכריע אותו בעזרת ה' בהכרעה הצבאית. צה"ל, ברוך השם, הוא צבא חזק וחכם, ובהינתן דירקטיבה מדינית חד-משמעית הוא ידע ללא ספק להכריע את המחבלים תוך זמן קצר. להרוג את מי שצריך להרוג, לאסוף את הנשק עד הכדור האחרון, ולהשיב את הביטחון לאזרחי ישראל.

ערבים שלא יוותרו על שאיפותיהם הלאומיות אך יימנעו מלנקוט בפעולות חתרניות – לא ייפגעו. אין בתוכנית זו ציפייה שכולם יאהבו את מדינת ישראל, יצדיעו לדגל או ישירו את ההמנון. די בהחלטה המעשית שלא להילחם נגד צה"ל ומדינת ישראל כדי ללמד על השלמה עם המציאות החדשה. נאמנות יכולה וצריכה להיות תנאי לקבלת זכויות שונות ולהתקדמות במודלים של תושבות ואזרחות, אולם היא אינה זו שמגדירה את עצם ההשלמה.

באמצעות הצבת האפשרויות השונות בפני הערבים אנו למעשה מתייחסים לכל המרחב הסביר של תגובות אנושיות למציאות חדשה. בני אדם פועלים ממניעים

של נוחות אישית – אך גם ממניעים של זהות דתית ולאומית; פועלים בהתאם למה שאפשר – או לפי אידאולוגיה שאינה מתחשבת במציאות. המציאות החדשה, של הכרעה ישראלית שתבהיר שאין מקום לשתי תנועות לאומיות בארץ ישראל, תביא את האנשים הריאליים, הפועלים בגבולות האפשר, לבחור באחת משתי החלופות שתוצבנה בפניהם. יהיו שיעדיפו את הנוחות והביטחון שבחיים בחסות המדינה היהודית, מתוך ידיעה ששאיפותיהם הלאומיות לא תקבלנה ביטוי במדינה שבחרו לחיות בה; יהיו שיתקשו לוותר על הנרטיב הלאומי הפלשתיני, הרואה בציונות אויב אכזרי, ויעדיפו לחפש את מזלם במקום אחר – במדינה ערבית שבה יוכלו לממש את זהותם הדתית-לאומית, או אפילו במדינה מערבית, העיקר שלא תחת שלטון הציונים. וכאמור לעיל, יהיו גם כאלה שיבחרו להמשיך להילחם – ויוכרעו במהירות ובנחישות על ידי כוחותינו. כך, תוכנית ההכרעה מתייחסת לכל התגובות האפשריות של ערביי יהודה ושומרון אל המציאות החדשה. דבר אחד התוכנית אינה מאפשרת: את המשך הקיום במקביל של שתי שאיפות לאומיות קונקרטריות לגבי חבל הארץ הזה; קיום שמנציח את הסכסוך וגוזר עלינו "ניהול סכסוך" במקום הכרעתו.

ניתן להעריך שהתהליך הזה יארך שנים מספר. תהליך השכנוע הפנימי העמוק של הערבים באובדן התקווה הלאומית, העיכול של המציאות החדשה והבחירה באחת מהחלופות שהיא מזמנת להם יארכו קצת זמן, ובמשך זמן זה נידרש לסבלנות ולאורך רוח. כאמור, אני סמוך ובטוח שצה"ל יוכל בעזרת השם לעזור לנו לצלוח את תקופת הביניים הזו בבטחה. המחיר שנשלם בתקופת הביניים יתברר ללא כל ספק כמשתלם כאשר בסופו של התהליך נגיע לשקט, לשלום ולדו-קיום עם מי שיבחרו להישאר כאן בתנאים הטובים וההגיוניים שלנו.

להערכתני, את מרבית העבודה תעשינה השנים הראשונות של ההכרעה ההתיישבותית. הפסקת העיסוק האובססיבי של ההנהגה הישראלית בסכסוך ובניסיון "לפתור" אותו וההתמקדות בפיתוח האזור תוך קביעת סממני ריבונות ישראלית ברורים תייבשנה את הערבים, ולמעשה תיטולנה את העוקץ מהמשך הניהול האלים של הסכסוך על ידי הצד הערבי. מהר מאוד יהיה ברור שהטרור הינו חסר תוחלת ושהוא פוגע בעיקר, וכמעט אך ורק, במחולליו ובסביבתם התומכת. מן העבר השני תוצג התקווה הגלומה בהשלמה עם המצב החדש ועם החיים הטובים שימתינו למי שיבחר בכך – כאן או מעבר לים.

התמודדות עם אתגרים

1. תגובת המערכת הבינלאומית

נודה על האמת: נכון להיום קשה לבוא בטענות לקהילייה הבינלאומית. במשך עשרות שנים ישראל הרשמית מציגה עמדה התומכת בהקמת מדינה פלשתינית,

ואפילו מציגה את הרעיון הזה כצודק ומוסרי. בכל השנים הללו ההנהגה הישראלית אומרת "כן, אבל לא עכשיו". "כן" – מדינה פלשתינית היא פתרון צודק שאליו צריך לחתור, "אבל לא עכשיו" – משלל סיבות ותירוצים. אל מול העמדה הזו העולם מציג דרישה צודקת מבחינתו – אם גם אתם מודים שזה הפתרון הצודק והמוסרי אז ישמו אותו, ובעיקר הפסיקו לנקוט צעדים שמרחיקים אותו, כדוגמת הבנייה ביישובים הישראליים ביהודה ושומרון. לחששות הביטחוניים הצודקים של מדינת ישראל יש מבחינת הקהילה הבינלאומית פתרונות כדוגמת ערבויות בינלאומיות, חבילות סיוע, מערכות הגנה ועוד, וממילא הללו אינם יכולים להצדיק הימנעות מקידום ה"פתרון" הזה במשך כל כך הרבה שנים. זו עמדה לוגית ואפילו מתבקשת, והיא מסבירה את המצב הבינלאומי המורכב שישראל מצויה בו.

תוכנית ההכרעה מציגה פרדיגמה חדשה אל מול הקהילה הבינלאומית – וגם אם זה ייקח קצת זמן, העולם יתרגל אליה ויקבל אותה. ראשית, מדובר בתוכנית המבוססת על צדק. העולם הוא בחלקו הגדול עולם דתי, והוא אמור להכיר בזיקה של ארץ ישראל לעם ישראל. עד כה הערבים דיברו על צדק ואנחנו על ביטחון והעולם העדיף את הצדק, בצדק... מכאן ולהבא גם אנחנו מדברים על צדק, ובטיעונים כאלה ניתן לשכנע.

שנית, יהיה עלינו לחזק את ההבנה שמתחילה להתבסס בעולם בדבר חוסר הריאליזם של "פתרון שתי המדינות", שניסיונות יישומו הולידו עד היום רק גלי טרור ו אלימות. נצטרך להסביר לעולם שהכרעת הסכסוך וגדיעת התקווה הערבית להקים מדינה ממערב לירדן היא הדרך היחידה להבטחת קיומה ושגשוגה של מדינת ישראל וקיומם של שלום ודו-קיום בה.

האתגר הגדול ביותר בהקשר הזה יהיה האתגר הדמוקרטי – הצורך לשכנע את העולם שבין החלופות השונות החלופה של זכויות דמוקרטיות ללא זכות הצבעה לכנסת, לפחות באופן זמני, היא החלופה הכי פחות רעה. זה אכן יהיה אתגר, אבל אפשר יהיה להשיג אותו. בעיקר דרך הבהרה ששאר החלופות גרועות יותר – הקמה של מדינת טרור ערבית שתסכן את ישראל ושתמשיך לשאוף לחסל אותה, או הענקת זכות הצבעה שתפגע ברוב היהודי של ישראל וממילא שוב תסכן אותה.

שלישית, כבר אמרו גדולים וטובים ממני שמה שחשוב אינו מה יאמרו הגויים, אלא מה יעשו היהודים. איננו מתעלמים מהעולם. אנחנו צריכים לנהל מערכה דיפלומטית מקצועית וחכמה, וכאמור אני מאמין בכוחה לשכנע, ולכל הפחות למתן את הביקורת. אבל איננו יכולים להרשות לעצמנו להתנהג על פי הדרישות של העולם. עלינו להתנהג על פי מה שטוב ונכון לנו, ומה שטוב ונכון לנו הוא להכריע ולסיים אחת ולתמיד את הסכסוך הזה ולהביא שקט, שלום וביטחון למדינת ישראל. ואם, כפי שאמר ראש הממשלה המנוח מנחם בגין, יש מישהו בעולם ש"מעקם את האף" – אז שיהיה לו אף עקום...

2. ומה אם אנחנו טועים?

אחרי עשרים שנה של ניסיונות כושלים לקידום "פתרון שתי המדינות" מבית מדרשו של השמאל הגיע הזמן לנסות תוכנית שבנויה על תפיסת עולם ימנית, ציונית ואמונית. עשרים שנה השמאל גורר אותנו להרפתקאות מסוכנות שכבר עלו לנו באלפי הרוגים ופצועים בניסיון לממש חלום מופרך ומנותק מהמציאות. אם חלילה נמשיך לצעוד בדרך הזו נבטיח את המשך קיומו של הסכסוך ואת מחיר הדמים היקר שהוא גובה משני הצדדים. "פתרון שתי המדינות" היה ונותר סיסמה שהשמאל הצליח בכישרון רב למתג כפתרון ריאלי ואפילו יחידי, אף שהוא מעולם לא היה כזה. לגבי התוכנית שלנו יש אולי ספק; לגבי התוכנית של השמאל – הכישלון כבר ברור ומוכח. מה עוד צריך לקרות כדי שנפנים שהוא חסר סיכוי, שמדובר בשתי שאיפות לאומיות סותרות שפשוט אינן יכולות לדור בכפיפה אחת, שכל זכות הקיום של "העם הפלשתיני" היא שלילת קיומה של מדינת ישראל!?

חובה עלינו לנסות כיוון אחר, שונה בתכלית; כיוון שמכיר במציאות ואינו מנסה להתחכם איתה. אני קורא לכל הקוראים לאמץ את התוכנית ולהצטרף אליי במאמץ להביא, סוף סוף, שלום לישראל ולאזור כולו.

3. היתכנות פוליטית

"תוכנית ההכרעה" היא בעיניי צודקת ונכונה, ולמעשה אין לה אלטרנטיבה בעלת היתכנות בשטח. למרות זאת, בהיותה שונה מכל מה שהתרגלנו לחשוב עליו, אימוצה בזירה הציבורית לא יהיה דבר קל. שינוי תפיסתי גדול כל כך הוא אתגר, אבל רחוק מלהיות בלתי אפשרי. כשאורי אבנרי החל לנהל משא ומתן עם אש"ף ולדבר על מדינה פלשתינית לפני כמעט ארבעים שנה הוא היה כמעט לבד. מגעים עם אש"ף, שהוגדר באותה העת כארגון טרור, היו עבירה פלילית, רבין התנגד למדינה פלשתינית ופרס עוד לא חלם על חלוקת ירושלים. לקח לאבנרי קצת יותר מעשור להחדיר את תוכניתו המופרכת ללב המיינסטרים של השמאל הישראלי ולהפוך אותה לתוכנית האחת ויחידה. לנו יהיה הרבה יותר קל: תוכנית ההכרעה בנויה על הרגש הטבעי של האמונה בצדקת הדרך, על הפטריוטיות והגאווה הלאומית הטבעית ועל תחושת הצדק והזכות לממשה שמאפיינים חלקים הולכים וגדלים בחברה הישראלית. היא גם מגיעה בזמן הנכון: תחושת הייאוש הציבורית מהכישלון של תפיסת "שתי המדינות", כפי שהיא משתקפת במרבית סקרי דעת הקהל שנערכו בשנים האחרונות, פותחת פתח לחשיבה מחודשת, ובפתח הזה על הימין הישראלי להיכנס. לא באמצעות מכירת "אותה הגברת בשינוי אדרת", אלא בהצבת חזון אחר בתכלית.

אני מאמין שבתוך חודשים ספורים ייכנסו אל השיח עקרונות יסוד רבים מתוך התוכנית ויהפכו לאבני יסוד לחשיבה מחודשת. עובדות יסוד כדוגמת ההבנה שמדובר

בשתי שאיפות לאומיות סותרות שאי אפשר ליישכן באמצעות חלוקה גאוגרפית מלאכותית של השטח, שהטרור נובע מתקווה ולא מייאוש, שדמוקרטיה לא מושלמת אינה אפרטהייד, שמוסריות של פעולה נמדדת במבחן התוצאה, ועוד ועוד – כל אלו יחדרו אל השיח ואל הלבבות ויעשירו אותם בכיווני חשיבה שונים מהתבניות החשיבתיות שהתרגלנו לחשוב בהן בעשורים האחרונים. על גביהם ניתן יהיה לאמץ את התוכנית הזו, או תוכניות דומות לה שמבוססות על הכרעת הסכסוך ועל ההבנה שכדי להגיע לשלום ולדו-קיום מן הנמנע להשאיר בארץ ישראל קולקטיב ערבי בעל שאיפות לאומיות, תהא הגדרתו ויהיו גבולותיו אשר יהיו.

4. האתגר הדמוגרפי

עם או בלי זכות הצבעה לכנסת, תוכנית ההכרעה וההסדרים שיעוצבו בסופה מעוררים אתגר דמוגרפי. האמת היא שהאתגר הדמוגרפי מונח גם – ואולי בעיקר – לפתחם של חסידי "שתי המדינות", שהרי הטענה ש"פתרון שתי המדינות" עוקף את הבעיה הדמוגרפית היא אשליה, בדיוק כמו הפתרון עצמו. המרחב שבין הים לירדן הוא מרחב גאוגרפי וטופוגרפי אחד, והערבים לא ילכו לשום מקום – במיוחד אם מעודדים את שאיפותיהם הלאומיות. גדר גבול אינה מעלימה בני אדם, וגם לא את עוינותם.

עם זאת, אינני מחסידי אסכולת ההפחדות הדמוגרפיות. המגמה הדמוגרפית בשני העשורים האחרונים היא לטובתנו: שיעור הילודה בעם היהודי עולה מאוד, בכל חלקי האוכלוסייה, ולעומתו שיעור הילודה בקרב הערבים יורד בצורה דרסטית, משני צידי הקו הירוק. תחת ההנחה הריאלית שהמגמה הזו תימשך לא צפוי רוב ערבי בארץ ישראל בעשורים הנראים לעין. נהפוך הוא. אומנם, צריך לעזור לזה לקרות. לא הרחבנו בכך כאן, אבל תוכנית ההכרעה צריכה להיות מלווה במגוון תוכניות לשיפור המאזן הדמוגרפי. התחזקותה של ישראל והכרעת הסכסוך תקל על קליטת עלייה, תעצים את הצמיחה הדמוגרפית היהודית ותעודד חלק מהאוכלוסייה הערבית להגר לארצות אחרות.

סיכום

תוכנית ההכרעה היא התוכנית היחידה שמבוססת על חזון ארץ ישראל השלמה. היא התוכנית היחידה שלא התייאשה ממה שהיה עד לא מזמן החזון של הימין כולו, ולא נכללת בה הגדרת ישות לאומית ערבית כלשהי בארץ ישראל. היא התוכנית היחידה שאינה מבוססת על השארת קולקטיב ערבי בעל שאיפות לאומיות, ומשום כך היא התוכנית היחידה המבוססת על הכרעת הסכסוך ולא על שימורו בעצימות משתנה. ובעיקר, היא היחידה המאמינה באפשרות להגשים את החלום על שלום ודו-קיום ואינה מיוסדת על ייאוש מהחלום הזה ועל המרתו בהיפרדות בלתי אפשרית.